

представництва університетської науки у міжнародному інформаційний просторі становить стратегічно важливий напрям діяльності бібліотеки. Надаючи інформаційну підтримку навчальній, науковій та виховній діяльності, бібліотека прагне бути активним партнером на всіх стадіях життєвого циклу наукових досліджень вчених МНАУ. Бібліотека університету взяла на себе відповідальність за поширення результатів досліджень наших науковців у світовому інфопросторі, розвиває сервіси із підтримки наукових публікацій, надає допомогу з інтегрування публікацій у світові БД, проводить консультації, тренінги щодо реєстрації в наукометричних БД, допомагає створити профіль вченого, установи та наукового видання.

Список літератури

1. Наука України: доступ до знань [Електронний ресурс] / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2018. – Веб-сайт. – Режим доступу : www.irbis-nbuv.gov.ua/Sci_Lib_UA.
2. Підготовка статті до публікації у міжнародних наукових виданнях [Електронний ресурс] : методичні рекомендації / уклад. О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко ; ред. О. Г. Пустова. – Миколаїв : МНАУ, 2015. – 88 с. - Режим доступу : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2993>.
3. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 ; станом на 23 травня 2018 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p>
4. Про надання доступу вищим навчальним закладам і науковим установам, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України від 19.09.2017 № 1286. – Електр. текст. дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1286729-17>.
5. Про надання доступу закладам вищої освіти і науковим установам, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2018 № 1213. - Режим доступу : https://library.vspu.edu.ua/inform/nakaz_bd_scopus_web_of_science.pdf.
6. Робота з наукометричною базою SCOPUS [Електронний ресурс] : веб-огляд. - Режим доступу : https://lib.mnau.edu.ua/03_scopus_MNAU.htm.
7. Робота з наукометричною базою WEB OF SCIENCE [Електронний ресурс] : веб-огляд. - Режим доступу : https://lib.mnau.edu.ua/03_web_of_science_MNAU_1.htm.
8. Створення профілю науковця у реєстрах ідентифікаторів дослідників ORCID та RESEARCHER ID [Електронний ресурс] : веб-огляд. - Режим доступу : https://lib.mnau.edu.ua/03_orcid_MNAU.htm.
9. Цокало О. О. Роль бібліотеки МНАУ у створенні наукометричного портрета науковця / О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко // Науково-комунікаційний простір бібліотеки ЗВО: вимоги часу та реалії : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., 1-2 листопада, 2018р. - Миколаїв, 2018. - С. 79-83.

УДК 027.7:023-047

Карпенко Світлана Володимирівна
Українська інженерно-педагогічна академія

«Рівняння на науковця» або сучасні сервіси бібліотеки ЗВО

У роботі проаналізовано сучасні сервіси університетських бібліотек. Підкреслена необхідність набуття бібліотекарями нових компетенцій. На прикладі Наукової бібліотеки УІПА розглянуто досвід роботи із впровадження нових сервісів.

Ключові слова: сервіси бібліотек, УІПА, наукова бібліотека, компетенції бібліотекарів

В работе проанализированы современные сервисы университетских библиотек. Подчеркнута необходимость приобретения библиотекарями новых компетенций. На примере Научной библиотеки УИПА рассмотрен опыт работы по внедрению новых сервисов.

Головним завданням бібліотеки як соціокультурної структури незалежно від часів і суспільних устроїв є збирання, упорядкування, зберігання знань та інформації на всіх носіях і з усіх каналів інформації. Вже багато років діяльність бібліотек закладів вищої освіти спрямована на максимально якісне задоволення інформаційних потреб користувачів у навчальній, науковій, педагогічній діяльності шляхом надання необмеженого, вільного

доступу до бібліотечних, національних та світових ресурсів. Але головна ознака сучасної бібліотеки ЗВО – максимально повна орієнтація на потреби науковця, тобто перенесення уваги з потреб читача на потреби автора. Сьогодні бібліотеки закладів вищої світи мають потужний потенціал для підтримки та просування української науки. У бібліотеках ЗВО відбувається змінення вектора уваги до пріоритетності надання послуг автору-вченому. Бібліотека стає інформаційним посередником у дослідженнях наукового статусу викладачів та ЗВО.

Науковці потребують підтримки в багатьох галузях протягом всього періоду дослідження: планування, організація, безпека, документування та спільне використання, підготовка наборів даних для депонування і довгострокового зберігання, а також питання, пов'язані з авторськими правами, ліцензуванням та інтелектуальною власністю в цілому.

На думку Колеснікової Т. О., бажано створити «ЕФЕКТ НЕОБХІДНОСТІ» – ситуації, коли при згадуванні питання щодо покращення показників наукової впливовості (бренда) ЗВО чи окремого вченого, першою думкою університетської спільноти була б «ЗВЕРНУТИСЯ ДО БІБЛІОТЕКИ». Можна стверджувати також, що поява взаємодії «дослідники – бібліотека» сприятиме зростанню успішності кожного дослідника, ЗВО та самої бібліотеки. [3].

Безумовно для того, щоб стати повноцінним партнером у розвитку цифрової науки та освіти бібліотекарям необхідно постійно набувати нові знання, навички та компетентності. Новий тип інформаційного фахівця повинен вільно почуватися в інтелектуальному середовищі науковця, працювати з метаданими, знати пошукові технології, принципи розповсюдження інформаційних ресурсів, збереження даних – тобто мислити як науковець, бути науковцем. [4]

У 2016 р. Міжнародна Об'єднана цільова група з компетентностей бібліотекарів на підтримку електронних досліджень і наукових комунікацій запропонувала для впровадження в діяльність наукових бібліотек два документи. Це «Профіль компетентностей бібліотекарів з наукової комунікації та відкритого доступу» [1] та «Профіль компетентностей бібліотекарів в управлінні даними досліджень». [2]

Згідно першого документа участь бібліотек у сфері наукової комунікації та відкритого доступу, як правило, належить до одного з чотирьох напрямів:

- послуги з наукового видавництва;
- послуги репозитарію відкритого доступу;
- консультації з питань авторського права та відкритого доступу;
- оцінювання наукових ресурсів.

Діяльність бібліотек в управлінні даними досліджень розглядається як поділ на три основні категорії:

- забезпечення доступу до даних;
- підтримка дослідників і студентів в управлінні своїми даними;
- управління колекціями даних.

Деякі з їх функцій збігаються, але кожна з цих областей має деякі відмінні сервіси і вимоги до кваліфікації.

Зокрема, бібліотекарі повинні мати широке бачення і розуміння видавничих моделей, як традиційних (комерційних, суспільних), так і відкритого доступу, питань інтелектуальної власності, а також економічних аспектів наукового видавничого процесу. Стосовно управління даними у більшості випадків від бібліотекарів потрібен певний рівень предметних знань для підтримки управління даними досліджень, в тому числі, щонайменш, базове розуміння характеру галузі, її норм і стандартів.

Сьогодні науковці, студенти чекають від бібліотеки ЗВО наступних сервісів та послуг:

- якісного інформаційного забезпечення та онлайн-доступу до баз даних;
- розповсюдження результатів досліджень;

- допомоги у пошуку і підборі перевірених джерел інформації;
- підбору видання для опублікування статті;
- оформлення публікацій;
- перевірки наданої інформації;
- розвитку власних університетських видань;
- інформаційно-аналітичної діяльності щодо відображення публікаційної активності та впливовості у світових рейтингах кожного науковця ЗВО;
- підтримка дослідників і студентів в управлінні своїми даними;
- консультаційної допомоги у розвитку інформаційної культури та дослідницьких навичок і стратегій користувачів та ін.

Пропонуємо до розгляду досвід роботи із впровадження нових сервісів Наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії.

Підтримуючи Будапештську ініціативу відкритого доступу (Budapest Open Access Initiative), яка сприяє прискореному розвитку науки, бібліотека виступила ініціатором створення електронного архіву академії. Реалізований на базі відкритого програмного коду DSpace Електронний архів Української інженерно-педагогічної академії (ElArUIPA), було введено в експлуатацію в 2012 р., і станом на 25.04.2019 р. налічує 5669 документів.

Повні тексти навчальних та навчально-методичних видань користувачі мають змогу отримати також шляхом реєстрації в електронному каталозі на сайті бібліотеки.

Приділяючи значну увагу наукометричним та бібліометричним дослідженням Наукова бібліотека УПА бере на себе частину відповідальності за ефективність науково-інформаційної діяльності академії. Можна сказати, що бібліотека сьогодні замикає на собі весь цикл циркуляції наукових публікацій.

Фахівці бібліотеки визначають найбільш «рейтингові» журнали (за показниками міжнародних наукометричних БД «Web of Science» та «Scopus»), у яких бажано публікуватись науковцям академії; допомагають в оформленні наукових публікацій.

Проводяться дослідження щодо індексів впливовості періодичних видань у наукометричних БД (Scopus, WoS, DOAJ, Google Scholar, Index Copernicus та ін.).

Розвивається діяльність наукової бібліотеки як видавця наукових журналів. У тісній взаємодії з відповідальними редакторами наукових збірників академії НБ приймає участь у виданні та просуванні фахових видань академії до наукометричних баз даних. Статті для збірників наукових праць академії проходять аналітико-синтетичну обробку в НБ (УДК, перевірка бібліографії за ДСТУ та References), повні тексти статей розміщуються на інтернет-порталі НБУВ «Наукова періодика України». Науковою бібліотекою проводиться перевірка статей на плагіат. У 2018 р. розпочато роботу з оновлення сайтів збірників на загальнодержавній технологічній платформі Open Journal Systems (OJS), наповнення сайтів новою інформацією у відповідності до вимог міжнародних наукових баз даних. Здійснюється оцифрування та збереження цифрових архівів на сайтах журналів. Розпочато роботу з Crossref з отримання та присвоєння Digital Object Identifier (DOI) статтям збірників. З метою реклами збірників та пропаганди науки УПА Науковою бібліотекою створено профілі збірників у Google Scholar.

Наукова бібліотека УПА долучилась до відповідальності за поширення результатів наукових досліджень учених академії у світовому науковому просторі.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 6 листопада 2018 р. № 1213 на 2019 р. академії надано доступ до БД SCOPUS та Web of Science.

Проведено роботу з редагування профілю УПА у цих БД, що надає можливості коректного пізнання статей та автоматичне прив'язування їх до профілю академії.

Бібліотека здійснює моніторинг наукового потенціалу УПА та особистого рейтингу вчених в українському індексі наукового цитування, рейтингах міжнародного рівня; сприяє формуванню бренду вченого. Нині не є секретом, що створення та підтримка в активному стані наукових профілів в онлайн мережі – запорука зростання наукової впливовості. Фахівці бібліотеки консультують та практично допомагають зареєструватися у реєстрах ідентифікаторів автора ORCID, наукометричних БД (Google Scholar, WoS та ін.).

Наразі триває цикл тренінгів для викладачів академії з наповнення авторських профілів науковців.

Оскільки за наповнення бази Google Scholar відповідає комп'ютерний алгоритм до профілів науковців часто додаються певні ненаукові документи, натомість відсутні деякі рецензовані джерела. А джерела, що розміщені на сайтах різними мовами система може сприйняти дублетами. Інші реєстри та бази взагалі не передбачають автоматичного наповнення авторських профілів. Необхідно регулярно додавати до них свої наукові публікації та результати досліджень. На тренінгах фахівець бібліотеки допомагає усвідомити, що тільки активність вченого у своїх профілях дозволяє ефективно представити свої наукові здобутки світовій науковій спільноті, збільшити цитування публікацій і тим самим підвищити свій власний рейтинг та рейтинг академії.

З метою більшої популяризації здобутків вчених академії фахівцями бібліотеки аналізуються соціальні мережі науковців. На нашу думку, особливе місце серед сучасних популярних каналів фахової веб-комунікації посідає соціальна мережа науковців ResearchGate, яка дозволяє кожному користувачеві створити власний профіль, поділитися повними текстами публікацій та побудувати мережу наукових контактів у веб-просторі. Цей ресурс є надзвичайно популярним серед частоцитованих науковців різних галузей, тому вчені академії активно стали долучатися до ResearchGate.

На допомогу науково-дослідному сектору академії бібліотека систематично проводить моніторинг наукометричних БД. Регулярно надаються довідки про h-індекс окремого вченого та місце академії у ранжуванні за індексом Гірша. Оперативно надати довідки допомагає «Авторитетний файл «Індивідуальний автор» в АБІС «ІРБІС», в якому крім місця роботи автора нині додаються інтерактивні посилання на профілі науковця. Наявність посилання передбачає отримання достовірної інформації про публікації науковця та його індекс Гірша на час перегляду профілю.

Кожен науковець має змогу отримати перелік своїх публікацій (у тому числі тих, що увійшли до БД Scopus та WoS) з електронного каталогу Наукової бібліотеки. Вся інформація про публікації упорядкована у БД «Праці співробітників УПА».

Отже, сьогодні вчені усвідомлюють, що наукові публікації є не тільки формальною вимогою для отримання наукових ступенів та вчених звань, а базовим показником, що відображає їх наукову діяльність. Бібліотеки, як активні учасники нової інфраструктури наукової комунікації допомагають збільшити видимість наукових публікацій та їх науковий вплив. Ефективні механізми збільшення публікаційної активності, що застосовують сьогодні бібліотеки сприяють підвищенню рейтингів наукового потенціалу ЗВО.

Список літератури

1. Calarco P. Профіль компетентностей бібліотекарів з наукової комунікації та відкритого доступу = Librarians' Competencies Profile for Scholarly Communication and Open Access [Electronic resource] / P. Calarco, K. Shearer, B. Schmidt, D. Tate; [transl. T. Zhestkova, O. Brui] // Librarians' Competencies for E-research and Scholarly Communication. – 2016. – June. – P. 1–6. – Access Mode: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/17103/1/Zhestkova_Brui_Librarian_Competent.pdf (дата звернення: 15.04.2019).

2. Schmidt B. Профіль компетентностей бібліотекарів в управлінні даними досліджень = Librarians' Competencies Profile for Research Data Management [Electronic resource] / B. Schmidt, K. Shearer ; [transl. Ye. Portseva, T. Kolesnykova] // Joint Task Force on Librarians' Competencies in Support of E-Research and Scholarly

Communication. – 2016. – June. – P. 1–7. – Access Mode: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8788/1/Schmidt.pdf>. (дата звернення: 15.04.2019).

3. Колесникова Т. О. Університетська бібліотека: створюємо простір успіху [Електронний ресурс] / Т. О. Колесникова // Бібліотека університету на новому етапі розвитку соціальних комунікацій : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 1–2 груд. 2016 р.). – Дніпро : ДНУЗТ, 2016. – Електрон. дан. – Режим доступу: <http://bit.ly/2ypFbnd> (дата звернення: 05.04.2019). – Загол. з екрана.

4. Назар'єва С. В. Бібліотека як видавець наукових видань / С. В. Назар'єва // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2017. – № 1. – С. 6–10. – Електрон. аналог. друк. вид. – Режим доступу: <http://bit.ly/2foc38i> (дата звернення: 05.04.2019). – Загол. з екрана.).

5. Назаровець С. Вплив відкритого доступу на цитованість робіт молодих українських науковців / С. Назаровець // Вісник Книжкової палати. – 2015. – № 2. – С. 24–28.

УДК 027.7:61:004.77(477.53)

Бак Оксана Василівна

Українська медична стоматологічна академія

Комунікативні on-line сервіси бібліотеки УМСА

У статті розглянуто роль on-line сервісів як каналів комунікації бібліотек. Висвітлені основні платформи для спілкування у віртуальному просторі з читачами, переваги, критерії вибору ресурсу, ефективність для утримання своїх позицій в комунікаційному просторі. Показані основні тенденції при роботі через соціальні мережі та інші канали.

Ключові слова: бібліотека УМСА, соціальні мережі, smm, маркетинг, комунікація, нетикет.

Бібліотеки осучаснюються настільки швидко, що людина, яка кілька років не відвідувала книгозбірню має в своїй уяві ще усталений шаблон: книга, тиша, напівпусті зали. Завітавши до бібліотеки УМСА можна пересвідчитися, що читальні зали переповнені (фото 1, 2, 3), відбувається постійний рух у віртуальному просторі (фото 4). У час, коли веб-користувачі приділяють кілька секунд інформації в Інтернеті, наші працівники успішно змагаються за їхню увагу. Нові, невласливі раніше функції, digital-маркетинг, PR, smm – це все про бібліотеку[2,3]. З-поміж комунікативних сервісів, якими користується бібліотека УМСА натеper можна виокремити: Facebook, Instagram, Youtube, on-line-консультант на сайті, Email.

Усі оприлюднені дописи				
Охоплення: Органічне / Сплачене				
Оприлюднено	Допис	Тип	Націлення	Охопле
22.04.2019 09:36	Бібліотека одержала 12 назв	📄	📧	188
19.04.2019 09:49	Щоб брати землю, природу,	📄	📧	139
19.04.2019 14:23	І знову поповнення	📄	📧	393
18.04.2019 09:32	Нещодавно на полиці читальної	📄	📧	174
17.04.2019 15:10	До бібліотеки #УМСА надійшов 6-	📄	📧	136
17.04.2019 09:40	І знову велика партія нових книг!	📄	📧	2,4K
16.04.2019 10:46	Дякуємо першому проректору проф.	📄	📧	188
16.04.2019 09:39	16 квітня – Весільний день	📄	📧	160
15.04.2019 10:29	Бібліотека #УМСА отримала 2	📄	📧	1,2K
12.04.2019 11:34	Сьогодні на методичному	📄	📧	227
10.04.2019 10:11	Рубрика "Вічитаю рекоменду	📄	📧	142
09.04.2019 13:56	Читальна зала бібліотеки #УМСА	📄	📧	417

Рис. 1, 2, 3, 4.